

ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА И ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ В
СТРАНИТЕ-ЧЛЕНКИ НА ЕС И ЕВРОЗОНАТА

FISCAL POLICY AND ECONOMIC DEVELOPMENT IN THE EU AND
EUROZONE MEMBER STATES

Теодора Динова
Teodora Dinova

Abstract: *This report was prompted by interest in the problems of economic development in the modern world and examines the real GDP growth rates in European Union and Euro zone during the period 2002-2013. This paper is intended to study the dynamics of main fiscal policy indicators such as total general government revenue and expenditure, general government deficit/surplus and general government gross debt, calculated as percentage of the GDP. The study aims to explore the possibilities of fiscal policy coordination in the EU and Euro zone and consolidated fiscal rules in the member states. The results shows that in recent five years a person tends to improve macroeconomic performance and overcome the consequences of global financial and economic crisis. It must be concluded that there is dependence in the rate of economic growth in the decade before, during and after the crisis.*

Keywords: *Fiscal policy, General government revenue and expenditure, Deficit/Surplus, General government gross debt, Economic development*

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата разработка е подбудена от интереса към проблемите на икономическото развитие в съвременния свят и разглежда темповете на нарастване на реалния БВП в държавите – членки на Европейския съюз и Еврозоната. Целта на този труд е да бъдат очертани параметрите и тенденциите за развитие на фискалната политика, чрез анализиране на динамиката на основните показатели – държавни приходи и разходи, бюджетно салдо, публичен дълг и съотношението им спрямо брутния вътрешен продукт през периода 2002 – 2013 г. Резултатите показват, че тенденцията през последните пет години е към подобряване на макроикономическите показатели и преодоляване на последствията от световната финансово-икономическа криза.

Фискалната политика представлява използването на държавните приходи и разходи за постигане на макроикономическо равновесие. Тя е важен инструмент на държавното управление както в краткосрочен,

така и в дългосрочен план. В краткосрочен план тази политика може да се използва систематично като антицикличен инструмент за намаляване на колебанията в производството и постигане на по-високи нива на заетост. В дългосрочен план фискалните инструменти чрез публични инвестиции, данъчни стимули, развитие на инфраструктурата и човешкия капитал могат да служат за стимулиране на икономическото развитие като увеличават производствения капацитет и насърчават инвестиционната активност, което ще доведе до оптимално преразпределяне на доходите и по-висок жизнен стандарт на населението.

Целта на настоящето изследване е изучаване и анализ на взаимовръзката между фискалната политика и икономическото развитие в страните от ЕС и Евроразоната през периода 2002 - 2013 г. Анализът обхваща съвкупността от двадесет и осемте страни - членки на Европейския съюз. За постигане на по-висока степен на прецизност, анализите са извършени за групите на страните - членки на ЕС (28) и държавите приели единната валута от Евроразоната (17).

Настоящата разработка е структурирана в увод, три части и заключение. Във въвеждението е обоснована актуалността на изследвания проблем и са дефинирани целите, задачите, обекта и предмета на изследването. В първа част са разгледани теоретичните основи на връзката между фискалната политика и икономическото развитие в страните от Европейския съюз. Във втора част е направен анализ на връзката между фискалната политика от гледна точка на приходите и разходите в страните от Евроразоната. В трета част са представени възможностите за фискалната консолидация в страните от Европейския съюз и Евроразоната. Последната част е заключение.

ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА В СТРАНИТЕ ОТ ЕС – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

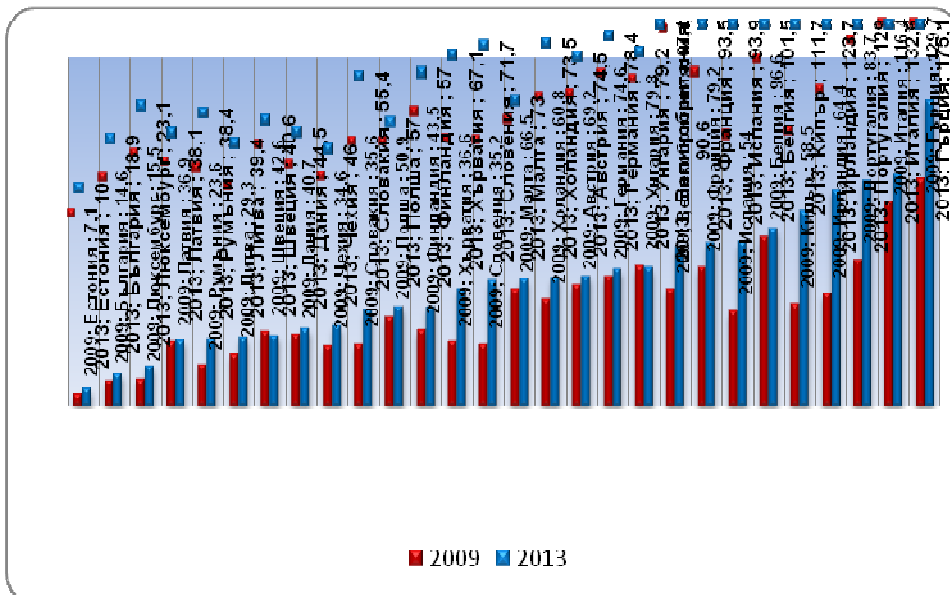
Основният фокус на публичните финанси е използването на публичните приходи и разходи за стимулиране на икономиката. През последните години, поради влиянието на глобалната финансово - икономическа криза, правителствата в повечето европейски държави изразходваха повече средства, отколкото успяваха да съберат като приходи. Това доведе до значително увеличение на съотношението на дефицит към БВП. Съотношението бюджетен дефицит/БВП в Европейския съюз намалява от - 6,9 % през 2009 г. на - 3,3 % през 2013 г., а в Евроразоната това понижение е от - 6,4 % на - 3 %. През 2009 г. двадесет и три от страните-членки на Европейския съюз нарушиха критерия от Маастрихт за дефицит до 3% от БВП. През 2013 г. дефицита превишава референтния праг от - 3 % от БВП само в десет от двадесет и осемте държави- членки на ЕС.

Ирландия претърпя особено голяма промяна във фискалната си позиция, преминавайки от бюджетен дефицит от 31.2 % от БВП през 2010 г. до дефицит от 13.7 % през 2013 г. и или намаление с 17.5 %. За сметка на това, държавния й дълг нарасна с 15.7 % и тя е на едно от последните места в Европейския съюз и по този показател. За да стабилизира икономиката и най-вече банковия сектор, ирландското правителство прие помощ в размер на 85 млрд. евро. Целта на помощта на Европейския съюз и Международния валутен фонд е пазарите да бъдат успокоени и да бъде предотвратен ефектът на доминото.

Гърция е на предпоследно място в класацията с бюджетен дефицит от - 12.7 % от БВП за 2013 г. Мерките за фискална консолидация в Гърция са комбинация от повишаване на данъците и намаляване на разходите в държавния сектор - за здравеопазване, за отбрана, за пенсии. Сред наложените вече мерки е и увеличаването на ДДС с 4 процентни пункта до 23 %, валидно от юли 2010 г.

Испания е четвъртата страна с най-неблагоприятно съотношение на дефицит към БВП. Тя обаче има относително нисък дълг сред развитите икономики, от 68.5 % от БВП през 2011 г., който е повече от 39 пункта по-малко от Ирландия и 96.8 пункта по-малко от дълга на Гърция.

Фиг. 1 Държавен дълг в страните-членки на ЕС (% от БВП) през 2009 и 2013 г.

Необходимо е да се отбележи, че формирането на бюджетен дефицит неизменно налага използване на дългови инструменти за неговото финансиране. Негативният ефект от натрупването на

държавен дълг се състои в необходимостта от заделяне на все по-голяма част от ограничените бюджетни ресурси за обслужване на дълга по изплащане на дължимите лихви и части от главницата.

През 2013 г. общия дълг на Европейския съюз е в размер на 10 421 987 млн. евро, или 87.1 % от БВП. Най-нисък дълг като процент от БВП е отчетен в Естония, България и Люксембург. Шестнадесет страни - членки на ЕС отчитат държавни дългове с по-високи нива от референтната граница от 60 % от БВП. Съотношението държавен дълг/БВП в ЕС(28) нараства от 74,4 % в края на 2009 г. на 87,1 % в края на 2013 г., а в Еврозоната от 80,0 % на 92,6 %. През 2013 г. съотношенията държавен дълг/БВП се увеличават в 26 държави — членки на Европейския съюз, в сравнение с 2009 г., а намаляват само в две държави членки – Швеция и Унгария. България е единствената страна, в която държавния дълг през 2010 и 2011 г. е еднакъв (16.3% от БВП). Най-голямо увеличение на съотношението на дълга през периода 2009—2013 г. се наблюдава в Ирландия (59,3 пункта), Кипър (53,2 пункта), Гърция (45,4 процентни пункта) и Португалия (45,3 пункта).

Гърция представлява само 2,5 % от икономиката на Еврозоната. Въпреки размерите си, съществува опасност, тя да подтикне инвеститорите да изгубят доверието си и в други страни от съюза. Тази загриженост се фокусира и върху Португалия и Ирландия, тъй като и двете страни имат високи нива на дълг и дефицит. Италия също има висок дълг, но той е нараснал само с 16,2 % през 2013 г. спрямо 2009 г. а бюджетният ѝ дефицит от 3,0 % от БВП е много по-нисък от средния за Европа през 2013 г., затова не се счита за страна, която е с високо рискова. Испания и Италия са далеч по-големи и централни икономики от Гърция, като по-голяма част от дълга на двете страни е вътрешен. Трите държави с най-висок бюджетен дефицит и дълг са членове на Еврозоната.

ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА И ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ В СТРАНИТЕ ОТ ЕВРОЗОНАТА

Фискалната политика в един паричен съюз, какъвто е Еврозоната се превръща във все по-важен инструмент и има голямо значение, при загубата на паричната политика като инструмент за макроикономическа стабилизация. Националните фискални политики действат и отвъд границите на отделните държави – членки на съюза и засягат и други страни по редица начини.

Когато се присъедини към валутния съюз, дадената държава жертва един от двата си макроикономически инструменти - монетарната политика, но запазва пълен контрол върху другия - фискалната политика. Фискалната политика остава единствения

инструмент за справяне с асиметричните шокове, които могат да възникнат, като замества изгубения монетарен инструмент. От тази гледна точка в Еврозоната, фискалната политика става все по-важна и трябва да се използва за стабилизиране на националното производство, колебанията в заетостта и инфлацията.

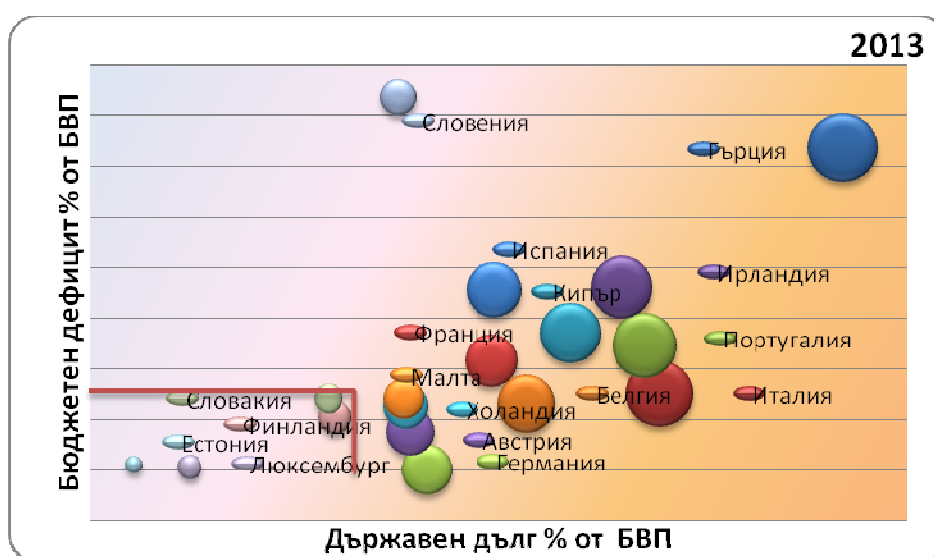
Фискалната политика не може да бъде заместител на паричната политика. Това е много различен инструмент, по-трудно се активира и е по-малко надежден, отколкото паричната политика, тъй като би могло да се злоупотребява, в случай, че правителствата игнорират необходимостта от балансиране на бюджета си. С паричната политика, Централната банка може да контролира краткосрочните лихвени проценти, докато разходите се финансират предимно чрез дългосрочни заеми. При фискалната политика, промените в публичните разходи и/или приходи въздействат върху бюджетното салдо, което веднага поставя въпроса за финансирането на държавния дълг. Например, намаляването на данъците с цел да се повиши потреблението, води до намаление на държавните приходи и създава бюджетен дефицит. Правителството ще трябва да вземе заем за покриване на дефицита и да увеличи публичния дълг. В същото време, потребителите могат да очакват намаляването на данъците да е временно и да доведе до увеличаването им в следствие за да се акумулират приходи за покриване на възникналия бюджетен дефицит, поради което да не увеличат потреблението си, а да започнат да спестяват.

Недостатък на фискалната политика, като инструмент за макроикономическо регулиране и осигуряване на икономическо развитие е, че действа по-бавно, в сравнение с монетарната политика. Централната банка може да вземе решение при определени обстоятелства да промени лихвения процент и може да осъществи това мигновено. От друга страна съставянето на бюджета е дълъг и сложен процес. Правителството първо трябва да обсъди проектобюджет, да се изчака приемането му, след което бюджетът трябва да бъде одобрен от парламента, като този политически процес отнема много време. Забавянето може дори да бъде такова, че когато фискалната политика най-накрая даде отражение на икономиката, проблемът, който е трябвало да се реши вече да не съществува. Нерегулираната фискална политика води до висока публична задлъжнялост, а неограничаваната парична политика в крайна сметка води до инфлация. Глобалната финансово-икономическа криза показва, че ако се позволи на държавните дефицити и дългове да нараснат прекалено, това може да дестабилизира не само една страна, но да бъде предадено в рамките на Еврозоната.

Необходимостта от фискална дисциплина е още по-силна в паричен съюз като Еврозоната, която е съставена от суверенни държави, носещи отговорност за собствените си фискални политики. От

една страна обаче, създаването на паричен съюз укрепва координацията на фискалните политики, тъй като между страните в Еврозоната съществуват по-силни връзки. От друга страна, координацията на фискалните политики изисква подписване на обвързващи споразумения. Пактът за стабилност и растеж определя общите правила за надзор над финансовия сектор в Еврозоната, за координация и поддържане на държавните бюджети в договорени граници и спазване на ограниченията за държавен дълг и дефицит. Данните от Евростат показват, че необходимостта от придържане към тези критерии е довела до намаляване на държавните дългове в някои от страните – членки. Според някои изследвания обаче¹ в други държави се наблюдава нарастване на държавните дългове и дефицити, което заплашва стабилността на Еврозоната.

Фиг. 2. Динамика на бюджетния дефицит и държавен дълг (в % от БВП) в страните от Еврозоната

Източник – Евростат

През разглеждания период 2009 – 2012 г. само три държави – Естония, Люксембург и Финландия, отговарят едновременно и на двата критерия от Пакта за стабилност и растеж – дефицит до 3 % от БВП и дълг до 60 % от БВП. Държавите Португалия, Ирландия, Испания и Гърция са с най- неблагоприятни фискални показатели. Благодарение на предприетите мерки, през последните няколко години, дефицитът на

¹ Стоилова, Д., Икономика на публичния сектор, БОН, Благоевград, 2008, с.188

шест държави от Еврозоната не надхвърля 3 % през 2012 г. Единствено Германия от седемнадесетте страни в Еврозоната през 2012 г. отчита бюджетен излишък, със стойност, много близка до балансирана бюджетна позиция 0.2 % от БВП. Впечатляващ е напредъкът във фискалната консолидация през последните няколко години, натрупаният дефицит в Еврозоната е едва 3.7 % от БВП през 2012 г., спрямо 6.4 % през 2009 г.

В резултат на приложените мерки, бюджетния дефицит в Еврозоната постепенно се намали от - 6,4 % от БВП през 2009 г. до - 3 % от БВП през 2013 г. и се очаква според икономическата прогноза на Европейската комисия, през 2014 г. да спадне под референтната стойност (2.5 % от БВП). Намалването на бюджетните дисбаланси е до голяма степен в съответствие с проектобюджетите, които държавите от Еврозоната, които не са обект на програма за финансова помощ са длъжни да представят редовно. Въпреки това, в сравнение с бюджетните планове за 2014 г., както е посочено в програмата за стабилност, по-голямата част от правителствата се очаква да променят първоначално предвидените си фискални позиции. В същото време според икономическата прогноза на Европейската комисия се очаква състоянието на бюджетите през 2014 г. да не отговаря напълно на поетите задължения в рамките на Пакта за стабилност и растеж в много страни.

Фигура 3. Динамика на държавните приходи, разходи и дълг (в % от БВП) в Еврозоната

Източник: Евростат

Очакванията са, че в Еврозоната ще продължат проблемите с държавния дълг, в резултат от разточителство на правителствата като цяло и тези в южната част на Европа, в частност. Тези политически действия, комбинирани с действието на автоматичните стабилизатори, ще доведат до повишаване на бюджетните дефицити и държавния дълг в Еврозоната, доста над референтните критерии, заложи в Пакта за стабилност и растеж. През последните години държавните дългове в няколко държави от Еврозоната са достигнали рекордни стойности.

Първоначалната реакция на европейските правителства към банковата криза през октомври 2008 г. беше правилна - те допуснаха нивата на публичния дълг да се увеличат². В резултат на това, съотношението на държавния дълг към БВП започна да расте бързо след избухването на финансовата криза, но този показател продължи да надвишава референтните граници дори и 5 години по-късно. В сравнителен план, през 2013 г. държавния дълг е бил най-висок в Италия (132,6 % от БВП), Португалия (129 % от БВП), Ирландия (123,7 % от БВП) и Белгия (101,5 % от БВП). Най-ниските нива през 2013 г. бяха съобщени от Естония (10 % от БВП), Люксембург (23,1% от БВП) и Латвия (38,1 % от БВП). В хода на 2013 г., няколко държави от Еврозоната подобриха фискалните си позиции в сравнение с 2012 година. Най-големите държавни приходи в % от БВП през 2013 г. са били докладвани от Финландия (56 %), Франция (52,8 %) и Австрия (49,7 %). Най-високи държавни разходи в % от БВП от страните-членки на Еврозоната е имало в Словения (59.4 % от БВП) и Белгия (54,7 % от БВП).

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИСКАЛНА КОНСОЛИДАЦИЯ НА СТРАНИТЕ ОТ ЕС И ЕВРОЗОНАТА

Глобалната финансово-икономическа криза доведе да изявяване на силните взаимни връзки между фискалните политики на отделните държави в Европейския съюз. Това доведе до необходимост от съгласуване и приемане на единна политика, която да отразява силния ефект на разпространение между държавите, както и от прилагане на мерки за координиране, за може да се създаде ефективен инструмент за по-бързо реагиране на икономическите шокове.

Фискалната политика оказва въздействие върху икономическото развитие, инфлацията, разпределението на доходите, макроикономическата стабилност и поради това често е обект на политически и икономически дебати. Държавите – членки на

2 Вж. Владимиров, Вл. 2011. Фискална политика и макроикономическа стабилизация, ИК Стено, Варна, с. 98-136

Европейския съюз и Евроната се стремят да се обединят около метод за по-строг контрол върху финансовата дисциплина и да изградят система за по-ефективна координация на фискалните си политики. Правителствата би трябвало да използват фискалната политика за стимулиране на икономическото развитие. Правителства косвено и пряко контролират начина по който ресурсите се използват в икономиката посредством изменение на вида и размера на данъците, структурата на разходите и консолидирания държавен дълг.

В краткосрочен план икономиката може да се отклонява от потенциалното си ниво, в отговор на промените в търсенето на стоки и услуги от страна на потребителите и предприятията, например чрез промени в данъците и публичните разходи. Правителствата могат да се фокусират върху макроикономическа стабилизация в по-дългосрочен план при идентифициране на структурните реформи и фискалната корекция, която е необходима за да се повиши и да насърчи растежа.

Съгласно условията на Пакта за стабилност и растеж на ЕС, държавите - членки се ангажират да поддържат своите дефицити и дълг в определени граници: бюджетния дефицит не може да превишава 3 % от БВП, а държавния дълг трябва да бъде до 60 % от БВП. Тези граници са критерии и за Икономическия и паричен съюз, а оттам и за присъединяване към Евроната. През 2012 г. държавите от Евроната и осем страни - членки извън нея подписаха "Договор за стабилност, координация и управление в икономическия и паричен съюз". В този договор беше поет ангажимент всички планирани бъдещи по-значителни финансово-икономически реформи да бъдат обсъждани предварително и да бъдат координирани с останалите страни. Предварителната координация ще се постигне чрез представянето на проекто бюджетите и обсъждането на плановете за реформи, като се вземат предвид ефектите на преливане и разпространение на националните действия в Европейския съюз като цяло.

Различните страни, няма как да достигнат еднакви дългови нива, но изискването на Маастрихтските критерии и Пакта за стабилност и растеж за дълг до 60 % от БВП е подкрепено с емпирични изследвания и доказателства, че при дългови нива над 70-80 % от БВП настъпват затруднения във функционирането на икономиката. Големите лихвени плащания за покриване на държавния дълг намаляват ефективността на активната фискална политика, която е свързана с промяна в обема на публичните разходи, на данъците и трансферите с цел да се поддържа заетост, стабилно ценово равнище и растеж на икономиката. Изискването за бюджетен дефицит до 3 % от БВП е по подобие на германската „спирачка на дълга“ или „златно правило“ за дефицит, но при него в условия на икономическа рецесия, дефицитът може да бъде и по-висок, като в периодите на икономическо развитие и излишъци, ще може да се покрие натрупания дълг.

Фискалната политика и нивата на публичния дълг могат да окажат влияние върху други икономически променливи, като например ценова стабилност или динамика на икономическото развитие. Налице е необходимостта от тясно обвързване и координация на фискалните политики, както и прилагането на механизми за многостранно наблюдение на отделните държави - членки на Европейския съюз, за да се гарантира общата стабилност на публичните финанси. В тази връзка, критериите от Маастрихт са се превърнали в постоянни фискални правила.

През последните пет години редица държави нарушиха критерия за публичен дефицит и дълг. Липсата на прилагане на санкции, доведе не само до намаляване на нивото на фискална устойчивост на равнище отделна страна-членка, но и до негативно въздействие на нестабилната фискална политика на отделни страни върху целия паричен съюз³ и подкопаване на доверието в него.

Приемане на еврото като обща европейска валута бе придружена от създаването на Пакт за стабилност и растеж (ПСР), за да се осигури и рамка за фискалните политики на страните – членки и стабилност на Европейския съюз. Подписването на ПСР цели избягване на прекомерен публичен дефицит и дълг на отделните държави в съюза. Това е необходимо, тъй като ако бюджетната политика на една държава-членка на Европейския съюз е твърде небрежна, това може да окаже неблагоприятно въздействие и върху други държави - членки и по този начин да се намали общото доверие в икономическата стабилност на ЕС (28). Тези насоки включват и координация на фискалните политики между 18-те настоящи държави - членки на Еврозоната, за да се вземат в предвид свързаните структури на отделните икономики.

Подписвайки Пакта за стабилност и растеж, държавите-членки са се ангажирали да спазват "стабилни публични финанси" чл. 4 (3) и да избягват "прекомерен бюджетен дефицит" чл. 104 (1). Съгласно чл. 104 (2), Европейската комисия би трябвало да проучи дали съотношението на планирания или действителен бюджетен дефицит и държавен дълг спрямо БВП надвишава референтните стойности. Пактът предвижда санкциониращи механизми при нарушаване на ограниченията, чрез създаване на система от санкции за държавите-членки, които не успяват да запазят бюджетния дефицит под 3% от БВП за три години подред. Те ще бъдат задължени да внасят лихвоносен депозит в размер на 0,2 % от БВП, в случай, че не се съобразяват с процедурите при прекомерен дефицит и дълг.

³ Вж. Хубенова - Делисивкова, Т. 2013. Кризата в икономическия и паричен съюз на ЕС: рисковете за стопанския растеж и перспективите за институционални промени, Доклад от девета международна конференция „Инвестиции в бъдещето“, Варна, с. 248-255

От друга страна обаче, при настоящата рамка на ПСР не се вземат под внимание качеството на публичните финанси и това дали бюджетния дефицит е породен от прекомерни държавни разходи или от полезни за бъдещето инвестиции. Би било добре да се добави правило, което да изключи разходите за необходимите дългосрочни публични инвестиционни проекти при изчисляването на общия фискален дефицит. Редица изследвания показват, че въвеждането на таван за дефицит от 3 %, може да доведе до намаляване на публичните инвестиции. Това би се отразило негативно в бъдеще, тъй като за частния сектор не са приоритетни дейности, свързани с високи разходи, които биха донесли ползи много по-късно. Такива са например инвестициите в човешки капитал, които могат да се осъществят в сферите образование, здравеопазване, научноизследователска и развойна дейност, обществена инфраструктура, развитие на институциите и т.н. Именно за това разходите на публичния сектор са толкова важни, особено в условия на икономическа криза, когато има непълна натовареност на производствените мощности и нужда от намеса на държавата за съживяване на икономиката.

Необходимо е да се постави акцент и върху качеството на публичните финанси чрез оценка на състава и ефективността на държавните разходи, които са основната причина за генерирането на държавни дългове. Финансирането чрез заеми на държавни проекти с голяма икономическа и социална значимост не би било редно да се разглежда по същия начин, както финансирането на публични разходи с по-ниска степен на рентабилност. На национално ниво е необходимо установяване на баланс между поетия ангажимент за спазване на фискална дисциплина и специфичните нужди от инвестиции, реструктуриране и растеж в икономиката, които могат да се финансират чрез заеми и дългове.

Европейската комисия изрази съгласие, по отношение на необходимостта от реформи в Пакта за стабилност и растеж, с цел да се отговори на предизвикателствата, появили се след финансовата криза от 2009 г., както и на натрупаните икономически проблеми, които се наблюдаваха още преди това. Отбеляза се, че ПСР не успя да изпълни целите си по предотвратяване и овладяване на фискалните неравновесия, породени от различни източници, включително макроикономическите дисбаланси и несъвършенствата на финансовата и банкова сфера.

Бяха предприети реформи, за осигуряване на по-голяма гъвкавост и гарантиране, че критерият за дефицит ще взема в предвид икономическото положение на държавите-членки, както и някои други допълнителни фактори. Европейският фискален пакт предлага подписването на договор за фискална интеграция, описан в решението на Европейския съвет, взето през декември 2011 г. Участници са всички

държави - членки на Евронзоната и Европейския съюз, с изключение на Обединеното кралство.

Глобалната финансово - икономическа криза доведе до много силно влошаване показателите бюджетен дефицит и държавен дълг в страните от Европейския съюз и Евронзоната. През периода 2010-2013 година усилията за фискална консолидация успяха да променят тенденцията към покачване на бюджетните дефицити в повечето европейски страни.

Европейската комисия счита, че в сферата на фискалната политика следва да се отдели по-голямо внимание на следното⁴:

- въпроса за качеството на фискалните дейности от гледна точка на подобряване на приноса на приходните и разходните механизми в икономиката;

- фактът, че най-добрия начин за осигуряване на устойчивост на публичните финансови позиции е чрез по-силно акцентирание върху предпазните, а не върху корективните фискални подходи,

- по-голяма вероятност за успех имат механизмите, които се основават на стимули, а не тези, които се включват предимно наказателни мерки.

По този начин, валидността на критериите от Маастрихт се удължи, за да се постигне необходимата гъвкавост, поради критиките, че не е възможно да има „един размер, подходящ за всички“ , както и нуждата да се реагира на специфични трусове за всяка отделна страна – член на ЕС (28).

Постигането на макроикономическа стабилност, чрез прилагане на мерките за фискална консолидация и придържане към европейските изисквания, цели овладяването на високите бюджетни дефицити и дългове, което да доведе до поддържане доверието на инвеститорите и нарастване на икономическата активност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В настоящата разработка е направен анализ на възможностите за използване на фискалната политика като средство за стимулиране на икономическото развитие в страните от Европейския съюз. За по-голямо прецизиране на анализа, отделно са разгледани и страните от Евронзоната. Наблюдаваният период е 2002 - 2013 година, като са анализирани основните макроикономически променливи, свързани с динамиката на БВП.

⁴ European Commission, Public Finances in EMU 2004, A Report by the Commission Services. 2004, p. 81

В заключение може да се отбележи, че е необходим системен подход, който да съответства на приетите фискални правила и ограничения. Правилно осъществената реформа в областта на фискалната политика и прилагането на надзор по спазването на приетите договорености ще бъде един от решаващите фактори за укрепването на управлението и за възстановяването на доверието в стабилността на Европейския съюз и Евроразоната.

ЛИТЕРАТУРА

Владимиров, Вл. 2011. Фискална политика и макроикономическа стабилизация, ИК Стено, Варна

Стоилова, Д. 2008. Икономика на публичния сектор, БОН, Благоевград

Хубенова - Делисивкова, Т. 2013. Кризата в икономическия и паричен съюз на ЕС: рисковете за стопанския растеж и перспективите за институционални промени, Доклад от девета международна конференция „Инвестиции в бъдещето“, Варна

European Commission, Public Finances in EMU 2004, A Report by the Commission Services. 2004

Eurostat. Statistics, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>